

N á v r h

ZÁKON

ze dne 2020,

kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna občanského soudního řádu

Čl. I

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 36/1967 Sb., zákona č. 158/1969 Sb., zákona č. 49/1973 Sb., zákona č. 20/1975 Sb., zákona č. 133/1982 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 328/1991 Sb., zákona č. 519/1991 Sb., zákona č. 263/1992 Sb., zákona č. 24/1993 Sb., zákona č. 171/1993 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 152/1994 Sb., zákona č. 216/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 238/1995 Sb., zákona č. 247/1995 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 31/1996 Sb., zákona č. 142/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 269/1996 Sb., zákona č. 202/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 15/1998 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 165/1998 Sb., zákona č. 326/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 2/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 46/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 130/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 204/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., zákona č. 367/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 137/2001 Sb., zákona č. 231/2001 Sb., zákona č. 271/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 276/2001 Sb., zákona č. 317/2001 Sb., zákona č. 451/2001 Sb., zákona č. 491/2001 Sb., zákona č. 501/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 202/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 476/2002 Sb., zákona č. 88/2003 Sb., zákona č. 120/2004 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 153/2004 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 340/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 554/2004 Sb., zákona č. 555/2004 Sb., zákona č. 628/2004 Sb., zákona č. 59/2005 Sb., zákona č. 170/2005 Sb., zákona č. 205/2005 Sb., zákona č. 216/2005 Sb., zákona č. 342/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 113/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 133/2006 Sb., zákona č. 134/2006 Sb., zákona č. 135/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 216/2006 Sb., zákona č. 233/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 267/2006 Sb., zákona č. 308/2006 Sb., zákona č. 315/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 104/2008 Sb., zákona č. 123/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 259/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 295/2008 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č.

384/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 198/2009 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 286/2009 Sb., zákona č. 420/2009 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 48/2010 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 409/2010 Sb., zákona č. 69/2011 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 80/2011 Sb., zákona č. 139/2011 Sb., zákona č. 186/2011 Sb., zákona č. 188/2011 Sb., zákona č. 218/2011 Sb., zákona č. 355/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 147/2012 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 202/2012 Sb., zákona č. 334/2012 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 369/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 404/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákona č. 293/2013 Sb., zákona č. 252/2014 Sb., zákona č. 87/2015 Sb., zákona č. 139/2015 Sb., zákona č. 164/2015 Sb., zákona č. 205/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb. a zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 222/2017 Sb., zákona č. 258/2017 Sb., zákona č. 291/2017 Sb., zákona č. 296/2017 Sb., zákona č. 365/2017 Sb., zákona č. 287/2018 Sb., zákona č. 307/2018 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 279/2019 Sb. a zákona č. 191/2020 Sb., se mění takto:

1. § 304b zní:

„§ 304b

(1) Je-li povinný fyzickou osobou, zákazy uvedené v § 304 odst. 1 a 3 ani postup podle § 307 odst. 2 a odst. 3 věty první se nevztahují na peněžní prostředky do výše trojnásobku životního minima jednotlivce podle právního předpisu upravujícího výši životního minima. Má-li u jednoho peněžního ústavu povinný více účtů, které jsou postiženy výkonem rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, použije se věta první pouze u toho z účtů, na němž je k okamžiku podání žádosti podle odstavce 2 nejvyšší zůstatek, nedohodne-li se povinný s peněžním ústavem jinak.

(2) Peněžní prostředky podle odstavce 1 peněžní ústav vyplatí povinnému na jeho žádost nejvýše jednou v průběhu jednoho řízení o výkonu rozhodnutí, nebo, byl-li výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z téhož účtu nařízen k vydobytí více pohledávek, do skončení všech řízení o výkonu rozhodnutí, u nichž se alespoň částečně překrývá doba od doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí peněžnímu ústavu do skončení řízení o výkonu rozhodnutí. O tom musí být povinný při nařízení výkonu rozhodnutí poučen. Zřídí-li peněžní ústav účet podle § 304c odst. 1, převede následující pracovní den po jeho zřízení nevyplacené peněžní prostředky podle odstavce 1 povinnému na tento účet.

(3) Výplatu peněžních prostředků povinnému podle odstavce 1 oznámí peněžní ústav soudu, který nařídil výkon rozhodnutí.

(4) Je-li výkon rozhodnutí veden podle § 262a odst. 4, nevztahují se zákazy uvedené v § 304 odst. 1 a 3 ani postup podle § 307 odst. 1 a 2 na částku ve výši poloviny peněžních prostředků, které byly na účtu v okamžiku, v němž bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Je-li částka podle věty první nižší než částka podle odstavce 1 věty první, nevztahují se zákazy uvedené v § 304 odst. 1 a 3 ani postup podle § 307 odst. 1 a 2 na částku ve výši podle odstavce 1 věty první. Peněžní prostředky podle věty první nebo věty druhé vyplatí peněžní ústav manželovi povinného na jeho žádost; odstavec 2 věta první se použije obdobně. O tom musí být manžel povinného při nařízení výkonu rozhodnutí poučen.

(5) Výše životního minima jednotlivce se určí podle právního předpisu upravujícího výši životního minima účinného k okamžiku doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí peněžnímu ústavu. Byl-li výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z téhož účtu nařízen k vydobytí více pohledávek, v případě podle odstavce 2 věty první se výše životního minima jednotlivce určí podle právního předpisu upravujícího výši životního minima účinného k okamžiku doručení prvního usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí peněžnímu ústavu.“.

Poznámka pod čarou č. 80c se zrušuje.

2. Za § 304b se vkládají nové § 304c–304e, které znějí:

„304c

(1) Peněžní ústav, kterému soud doručil usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu povinného, který je fyzickou osobou, je povinen poté, co mu bylo doručeno oznámení podle § 304d odst. 3, s povinným na jeho žádost uzavřít smlouvu o platebním účtu vedeném za podmínek podle odstavců 2 až 6, § 304d odst. 4 a 304e odst. 1 a 2 (dále jen „chráněný účet“) a chráněný účet po uzavření smlouvy zřídit, do 5 pracovních dnů od podání žádosti a označit jedinečným způsobem tak, aby bylo zřejmé, že jde o chráněný účet. Součástí žádosti je prohlášení povinného, že v jeho prospěch není v den podání žádosti veden žádný chráněný účet. Peněžní ústav nemá ze smlouvy o účtu od povinného právo na úplatu. Jinak peněžní ústav vede chráněný účet za podmínek, jimiž se řídí účet, na který je veden výkon rozhodnutí proti povinnému; podmínky vedení účtu, na který je veden výkon rozhodnutí proti povinnému se nesmí měnit v závislosti na tom, zda je či není na něho veden výkon rozhodnutí. Zřízení chráněného účtu oznámí peněžní ústav všem soudům, které nařídily výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu vedeného v okamžiku zřízení chráněného účtu u téhož peněžního ústavu, ze kterého jsou na chráněný účet převáděny peněžní prostředky. Zjistí-li peněžní ústav, že je ve prospěch povinného veden i jiný chráněný účet, učiní o tom oznámení soudům do 7 dnů od okamžiku, kdy takovou skutečnost zjistil.

(2) Ohledně pohledávky povinného z chráněného účtu výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu nelze nařídit. Na peněžní prostředky připsané od zřízení chráněného účtu do dne, kdy nastaly skutečnosti podle § 304e odst. 2 věty první nebo druhé, na účet, na který je veden výkon rozhodnutí proti povinnému, z účtu uvedeného v oznámení podle § 304d odst. 3, se nařízení výkonu rozhodnutí nevztahuje.

(3) Peněžní ústav, který vede chráněný účet, převede na chráněný účet peněžní prostředky, které byly po zřízení chráněného účtu připsány na účet, na který je veden výkon rozhodnutí proti povinnému, z účtu dlužníka povinného, plátce mzdy nebo plátce jiného příjmu uvedeného v oznámení podle § 304d odst. 3, do konce pracovního dne, v němž byly připsány na účet povinného, na který je veden výkon rozhodnutí proti povinnému.

(4) Je-li u peněžního ústavu veden výkon rozhodnutí na více účtů povinného, určí povinný v žádosti podle § 304c odst. 1 také účet, ze kterého budou ve prospěch chráněného účtu převáděny peněžní prostředky. Byl-li účet, ze kterého jsou převáděny peněžní prostředky na chráněný účet, zrušen, nebo na něj přestal být veden výkon rozhodnutí, určí povinný na výzvu peněžního ústavu do 14 dnů od doručení této výzvy další účet vedený u téhož peněžního ústavu, na který je proti němu veden výkon rozhodnutí, z nějž budou převáděny peněžní prostředky na chráněný účet; číslo dalšího účtu sdělí povinný soudu, který ho bez zbytečného

odkladu sdělí dlužníku povinného, plátcí mzdy nebo plátcí jiného příjmu podle § 304d odst. 1. Dlužník povinného, plátcé mzdy nebo plátcé jiného příjmu podle § 304d odst. 1 vyplácí peněžní prostředky podle § 304d odst. 2 na číslo účtu podle sdělení soudu podle věty druhé ode dne následujícího po dni, kdy mu bylo sdělení soudu doručeno. Číslo účtu určeného podle věty druhé oznámí peněžní ústav všem soudům, které nařídily výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z určeného účtu ke dni určení účtu.

(5) Peněžní ústav připíše na chráněný účet pouze peněžní prostředky převedené podle odstavce 3 a peněžní prostředky § 304b odst. 2 věty poslední a peněžní prostředky, na něž povinnému vznikne vůči peněžnímu ústavu nárok v souvislosti s chráněným účtem. Peněžní ústav nemůže svoji pohledávku s výjimkou pohledávek vzniklých v souvislosti s chráněným účtem započíst proti pohledávce povinného z chráněného účtu.

(6) Peněžní ústav nemusí smlouvu o chráněném účtu uzavřít, může závazek z této smlouvy vypovědět nebo od této smlouvy odstoupit, jestliže by uzavřením smlouvy porušil ustanovení zákona upravujícího opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo jiného právního předpisu.

§ 304d

(1) Dlužník povinného z pohledávek podle § 317 odst. 1 až 3, § 318 nebo 319, plátcé mzdy nebo plátcé jiného příjmu podle § 299 na písemnou žádost vystaví soudu nebo povinnému bez zbytečného odkladu potvrzení o čísle účtu, z něž jsou tyto pohledávky, mzda nebo jiné příjmy vypláceny. V potvrzení se dále uvede označení dlužníka povinného, plátcé mzdy nebo plátcé jiného příjmu, označení povinného, číslo účtu povinného, na který jsou tyto pohledávky nebo příjmy vypláceny, a datum vystavení potvrzení. Dlužník povinného, plátcé mzdy nebo plátcé jiného příjmu vystaví potvrzení na formuláři, jehož vzor zveřejní ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup. Soud požádá dlužníka povinného, plátcé mzdy nebo plátcé jiného příjmu o vystavení potvrzení na žádost povinného.

(2) Dlužník povinného, plátcé mzdy nebo plátcé jiného příjmu podle odstavce 1 vyplácí ode dne vystavení potvrzení podle odstavce 1 povinnému do dne, kdy mu bylo doručeno potvrzení podle § 304e odst. 2 věty poslední, z účtu, jehož číslo bylo uvedeno v potvrzení, na účet povinného, jehož číslo je uvedeno v potvrzení, pouze pohledávky, mzdu nebo jiné příjmy podle odstavce 1. O tom musí být na formuláři podle odstavce 1 poučen.

(3) Soud oznámí na žádost povinného bez zbytečného odkladu peněžnímu ústavu číslo účtu, z něhož jsou pohledávky nebo příjmy podle odstavce 1 vypláceny, a číslo účtu povinného u tohoto peněžního ústavu, na který je veden výkon rozhodnutí proti povinnému a na který mají být pohledávky nebo příjmy podle odstavce 1 připisovány. Kopii oznámení zašle soud dlužníkovi povinného, plátcí mzdy nebo plátcí jiného příjmu podle odstavce 1. Při vydání oznámení vychází soud z potvrzení podle odstavce 1.

(4) Je-li výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z téhož účtu veden k vydobytí více pohledávek, vztahuje se § 304c odst. 2 až 5 na všechny výkony rozhodnutí vedené na tento účet k okamžiku doručení oznámení peněžnímu ústavu, a na další výkony rozhodnutí, bylo-li usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí doručeno peněžnímu ústavu dříve, než nastaly skutečnosti podle § 304e odst. 2.

§ 304e

(1) Povinný může mít pouze jeden chráněný účet. Vyjde-li v řízení najevo, že bylo pro povinného zřízeno více chráněných účtů, rozhodne soud, který z těchto účtů zůstane účtem chráněným. Soud může rozhodnout o tom, že účet není chráněný, vyjde-li najevo, že povinný uvedl úmyslně nepravdivé údaje peněžnímu ústavu v žádosti podle § 304 c odst. 1 věta druhá nebo uvedl úmyslně nepravdivé údaje dlužníku povinného, plátcí mzdy nebo plátcí jiného příjmu v žádosti podle § 304 d odst. 1. Usnesení soud doručí oprávněnému, povinnému a všem peněžním ústavům, u nichž byly zřízeny chráněné účty. Peněžním ústavům usnesení doručí do vlastních rukou. Závazek ze smlouvy o chráněném účtu zaniká dnem následujícím po dni, v němž bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení podle věty druhé, nejde-li o peněžní ústav, který má vést chráněný účet.

(2) Nestanoví-li se dále jinak, nevztahují se na účet, který byl zřízen jako chráněný, ode dne následujícího po dni, v němž byl účet, ze kterého jsou převáděny peněžní prostředky na chráněný účet, zrušen nebo na něj přestal být veden výkon rozhodnutí, § 304c, 304d a odstavce 1 a 3; peněžní ústav a povinný se mohou dohodnout na zániku závazku ze smlouvy o chráněném účtu. Je-li u peněžního ústavu veden výkon rozhodnutí na více účtů povinného, věta první se použije obdobně ode dne následujícího po marném uplynutí 14denní lhůty podle § 304c odst. 4, v níž měl povinný určit další účet vedený u téhož peněžního ústavu. Peněžní ústav vydá na žádost povinnému potvrzení o tom, že se na účet, který byl zřízen jako chráněný, nevztahují § 304c, 304d a odstavce 1 a 3 nebo že zanikl závazek ze smlouvy o chráněném účtu; povinný toto potvrzení zašle bez zbytečného odkladu dlužníku povinného, plátcí mzdy nebo plátcí jiného příjmu podle § 304d odst. 1.

(3) Poruší-li dlužník povinného, plátce mzdy nebo plátce jiného příjmu podle § 304d odst. 1 povinnost podle § 304d odst. 2, může se oprávněný domáhat, aby mu dlužník povinného, plátce mzdy nebo plátce jiného příjmu podle § 304d odst. 1 zaplatil částku, na kterou by měl právo, kdyby dlužník povinného, plátce mzdy nebo plátce jiného příjmu podle § 304d odst. 1 tuto povinnost splnil. O tom musí být dlužník povinného, plátce mzdy nebo plátce jiného příjmu podle § 304d odst. 1 na formuláři podle § 304d odst. 1 poučen.

(4) V usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí soud poučí povinného podle § 304c, 304d a odstavců 1 až 3.““

3. V § 306 odst. 1 se slovo „Nařízení“ nahrazuje slovy „Nestanoví-li tento zákon jinak, nařízení“.

4. V § 306 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu se vztahuje pouze na pohledávku manžela povinného z účtu ve výši, v jaké byly na účtu peněžní prostředky v okamžiku, v němž bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí; jinak se odstavec 1 použije obdobně. Ve výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu se § 307 odst. 3 nepoužije.“

Dosavadní odstavec 2 se označuje jako odstavec 3.

5. V § 307 odst. 3 se za slovo „prostředků“ vkládají slova „nebo ohledně peněžních prostředků podle § 304b odst. 1 věty první“ a za větu druhou vkládá věta „Byl-li podle § 304b odst. 2 věty první výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z téhož účtu nařízen k vydobytí více pohledávek, provede peněžní ústav výkon rozhodnutí ohledně peněžních prostředků podle § 304b odst. 1 věty první ve dni, který následuje po uplynutí doby podle věty druhé v posledním z těchto řízení“.

Čl. II

Přechodné ustanovení

V řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, v nichž bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, se použije § 304b, 306 a § 307 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST DRUHÁ

Změna exekučního řádu

Čl. III

V § 42 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb. a zákona č. 139/2015 Sb., se na konci odstavce 4 doplňuje věta „Exekuci příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu lze v jednom exekučním řízení provést nejvýše jednou.“.

Čl. IV

Přechodné ustanovení

V exekučním řízení zahájeném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se použije § 42 odst. 4 zákona č. 120/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona; k tomu, že přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona byla v tomto řízení provedena exekuce příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu, se nepřihlíží. Byl-li exekuční příkaz k provedení exekuce příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu vydán přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, exekuce příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústav se dokončí podle zákona č. 99/1963 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a zákona č. 120/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona, kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí

Čl. V

V § 8 zákona č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, se na konci odstavce 1 doplňuje věta „§ 304b odst. 2 věta první, § 304b odst. 5 věta druhá, § 304c odst. 1 věta pátá, § 304c odst. 1 věta poslední, § 304d odst. 4, § 307 odst. 3 věta třetí a § 309 odst. 3 občanského soudního řádu se použijí přiměřeně.“.

ČÁST ČTVRTÁ

ÚČINNOST

Čl. VI

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2021.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

V souladu s § 90 odst. 2 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny se navrhuje, aby s tímto návrhem zákona Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas již v prvním čtení. Takový postup je odůvodněn dlouhodobou absencí chráněného účtu a tím i systémové překážky neoprávněných exekucí. To vede nejen k ohrožení uspokojování životních potřeb povinných a jejich rodin, kteří řádně plní své závazky a splácí dluhy, ale také k oslabování bezhotovostního transparentního bankovního styku a zvyšování administrativní zátěže zaměstnavatelů. Schválení nové právní úpravy chráněného účtu a jeho zavedení v České republice s účinností od 1. ledna 2021 je o to naléhavější v aktuální situaci ochlazení ekonomiky po koronavirové celosvětové pandemii a ohrožení vyššího počtu lidí dluhovými pastmi. Předkladatelé chtějí takto především předejít vyššímu počtu lidí v dluhových pastech v důsledku ochlazení ekonomiky po koronavirové celosvětové pandemii tak, jak se to stalo během poslední hospodářské krize v České republice. Někteří lidé v takto vyvolané dluhové spirále setrvali bohužel doposud. Návrh má významný preventivní a ochranný charakter směrem k pracujícím a střední třídě. Současně k 31. prosinci 2020 pozbude účinnosti mimořádná právní úprava jednorázového uvolňování až čtyřnásobku životního minima z obstavených účtů schválená Parlamentem v nouzovém stavu a v legislativní nouzi na základě pozměňovacího návrhu skupiny poslanců včetně navrhovatelky nové úpravy chráněného účtu. Z tohoto důvodu byl také návrh předem konzultován s dotčenými ministerstvy. Pro zavedení chráněného účtu také potřebuje praxe přiměřenou dobu. Tyto všechny skutečnosti odůvodňují postup podle § 90 odst. 2 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny a vyslovení souhlasu s ním již v prvním čtení a činí takový postup nezbytným.

a) Zhodnocení platného právního stavu

Platná právní úprava, kterou obsahuje občanský soudní řád, neobsahuje systémovou úpravu ochrany proti neoprávněným exekucím. Nezná chráněný účet, na kterém by se shromažďovaly prostředky, které exekuci nepodléhají a které jsou určeny k uspokojování životních potřeb povinného a jeho rodiny.

Občanský soudní řád upravuje pouze jednorázovou povinnost výplaty čtyřnásobku životního minima bankou pro případ obstavení účtu povinného v důsledku tzv. covidových zákonů z dubna roku 2020 (od 1. 1. 2021 se má částka změnit opět na původní dvojnásobek životního minima).

b) Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Návrh zákona zařazuje od občanského soudního řádu novou právní úpravu chráněného účtu a dále zpřesňuje platnou právní úpravu týkající se ochrany peněžních prostředků do výše trojnásobku životního minima jednotlivce na účtu povinného postiženém výkonem rozhodnutí.

Návrh byl projednán s Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem financí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Českou národní bankou, Českou bankovní asociací, Exekutorskou komorou, Českomoravskou konfederací zaměstnavatelských svazů, Svazem

průmyslu a dopravy, Konfederací zaměstnavatelských svazů a také organizacemi: Asociace občanských poraden, Česká asociace povinných a Člověk v tísní a dalších.

Návrh zákona navazuje na předešlé kroky v uložení povinnosti bankám uvolnit nejprve jedenkrát nejvýše dvojnásobek životního minima a později jedenkrát nejvýše čtyřnásobek životního minima (dočasná účinnost do 31. 12. 2020) v případě obstavení účtu povinného a nemožnosti úhrady základních životních potřeb povinného a jeho rodiny. Tyto dílčí úpravy – první v době hospodářské krize v důsledku celosvětového otřesu bankovního sektoru, druhá v době koronavirové krize v letošním roce – se minimalistickým způsobem snažily řešit jinak systémový problém, kdy je možné obstavení účtu povinného u banky i v situaci, kdy se na něm prokazatelně nacházejí pouze prostředky, kde již splátky dluhu byly po právu sražené (zaměstnavatelem v případě pracujících, Českou správou sociálního zabezpečení v případě důchodců a důchodkyň, nebo se jedná o jiné podle práva nepostižitelné částky jako je například příspěvek na dítě).

Návrh tak systémově upravuje nově chráněný účet, který by měl zabránit neoprávněným exekucím na účty povinných, podpořit bezhotovostní transparentní bankovní styk a snížit administrativní zátěž zaměstnavatelům.

Ačkoliv jiné země, například Německo, mají ambicióznější úpravu ochrany účtů, na nichž se nacházejí pouze prostředky exekucí nepostižitelné, návrh představuje maximum možné shody všech výše uvedených institucí a organizací k zavedení chráněného účtu v České republice od 1. 1. 2021. Předkladatelé chtějí takto především předejít vyššímu počtu lidí v dluhových pastech v důsledku ochlazení ekonomiky po koronavirové celosvětové pandemii tak, jak se to stalo během poslední hospodářské krize v České republice. Někteří lidé v takto vyvolané dluhové spirále setrvali bohužel doposud. Návrh má významný preventivní a ochranný charakter směrem k pracujícím a střední třídě.

c) Nezbytnost navrhované právní úpravy

Navrhovaná právní úprava je nezbytná, neboť představuje jediný efektivní a přiměřeně rychlý způsob řešení neoprávněných exekucí na účet povinného, snížení administrativní zátěže zaměstnavatelů a posílení bezhotovostního transparentního bankovního styku. Proto také předkladatelé navrhuji účinnost od 1. ledna 2021.

d) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem ČR, s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána a s právem Evropské unie

Navrhovaná právní úprava nezavádí nový způsob zásahu do ústavně zaručených práv, naopak systémově chrání zajištění základních životních podmínek povinných a jejich rodin v případech, kdy žádné plní své závazky a platí dluhy, čímž naplňuje ochranu garantovanou Listinou základních práv a svobod.

Mezinárodní smlouvy nebo právní předpisy Evropské unie nejsou návrhem dotčeny ani s nimi není návrh v rozporu.

e) Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy, zejména nároky na státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí

Navrhovaná právní úprava nepřináší žádné dodatečné nároky na státní rozpočet. Úkony soudů, které si vyžádá zavedení chráněného účtu, vyrovnává snížení zátěže soudů plynoucí z obrany povinných v důsledku neoprávněných exekucí. Naopak se sníží náklady na státní rozpočet z důvodu sociální pomoci tam, kde jsou neoprávněně exekvovány již nepostižitelné části platů, mezd či důchodů, což s sebou nese dodatečné náklady na sociální pomoc rodinám, řešení sociálního vyloučení a zajištění nezbytných životních podmínek skrze mimořádné dávky tak, jak vyžaduje ústavní pořádek. Rozpočty obcí a krajů nejsou negativně dotčeny. Stát, kraje i obce mohou v postavení zaměstnavatelů využít chráněných účtů pro snížení administrativní zátěže i vyšší adresnost dávek určených pro podporu a ochranu rodiny.

Navrhovaná právní úprava naopak bude mít významné sociální a hospodářské dopady na povinné a dlužníky, kteří nebudou vytlačováni do šedé ekonomiky, naopak budou podporováni k ekonomické aktivitě, řádném splácení dluhů skrze srážky platu a mzdy, a transparentnímu bezhotovostnímu bankovnímu styku. Souhrnem těchto okolností dojde k významnému snížení rizika sociálního vyloučení a úprava bude mít pozitivní dopad rovněž do prevence kriminální činnosti.

Zvláštní část

K čl. I:

K § 304b o.s.ř.:

1. V § 304b občanského soudního řádu, který upravuje možnost povinného vybrat z účtu postiženého výkonem rozhodnutí peněžní prostředky do výše trojnásobku životního minima jednotlivce, se upřesňuje, že tímto povinným může být pouze fyzická osoba. Výši trojnásobku životního minima návrh stanoví jako přiměřenou pro jednorázové zajištění životních podmínek povinného a jeho rodiny. Výše čtyřnásobku životního minima – účinná do 31. 12. 2020 měla pouze dočasný charakter jako reakce na koronavirovou situaci a do doby zavedení nového institutu chráněného účtu.

Dále se nově stanoví, že postup podle § 307 odst. 2 a odst. 3 věty první se nevztahují na peněžní prostředky do výše trojnásobku životního minima jednotlivce. Podle § 307 odst. 2 o.s.ř. peněžní ústav provede výkon rozhodnutí ve dni, který následuje po doručení vyrozumění o tom, že usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci (§ 305 o.s.ř.); není-li však pohledávka povinného z účtu ještě splatná, provede peněžní ústav výkon rozhodnutí ve dni, který následuje po její splatnosti. Na peněžní prostředky ve výši trojnásobku životního minima se tedy nebude vztahovat povinnost peněžního ústavu provést výkon rozhodnutí (odepsat peněžní prostředky a vyplatit je oprávněnému) po doručení vyrozumění o právní moci ani následně po splatnosti pohledávky povinného z účtu.

Podle § 307 odst. 3 věty první o.s.ř. platí, že nebyla-li podle § 307 odst. 2 vymáhaná pohledávka a její příslušenství zcela uhrazena, provede peněžní ústav výkon rozhodnutí také ve dni následujícím po dni, v němž na účet dojdou peněžní prostředky v takové výši, která je potřebná k plnému uspokojení oprávněného. Rovněž tento moment provedení výkonu rozhodnutí se nebude vztahovat na peněžní prostředky do výše trojnásobku životního minima jednotlivce.

Zároveň se navrhuje doplnit § 307 odst. 3 o.s.ř. tak, aby bylo zřejmé, že pokud na účet nedojdou do 6 měsíců ode dne doručení vyrozumění o právní moci peněžní prostředky v takové výši, která je potřebná k plnému uspokojení oprávněného, provede peněžní ústav výkon

rozhodnutí ohledně dodatečně došlých peněžních prostředků i ohledně peněžních prostředků do výše trojnásobku životního minima.

Jde o reakci na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3524/2015, ze kterého plyne, že z ustanovení § 304b odst. 1 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2012, nelze dovozovat, že se ochrana peněžních prostředků ve výši dvojnásobku životního minima uplatní pouze do okamžiku odepsání vymáhané pohledávky z účtu podle ustanovení § 307 odst. 1 o. s. ř., naopak tyto prostředky musí povinnému zůstat k dispozici i poté, co bylo peněžnímu ústavu doručeno vyrozumění o nabytí právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

Zpřesňuje se rovněž postup pro případ, že povinný má u jednoho peněžního ústavu více účtů postižených výkonem rozhodnutí. Peněžní prostředky do výše trojnásobku životního minima bude moci povinný získat z toho účtu, na němž je nejvyšší zůstatek, nedohodne-li se s peněžním ústavem jinak. Stanoví se také okamžik, k němuž se v tomto případě posuzuje výše zůstatku.

2. Dále se výslovně stanoví postup pro případ, že je na účet vedeno více řízení o výkonu rozhodnutí. Návrh staví na jisto, že v případě, že je vedeno jedno řízení, náleží povinnému peněžní prostředky do výše trojnásobku životního minima jednou. Pokud je vedeno více řízení o výkonu rozhodnutí k postižení účtu u peněžního ústavu, která se v rozsahu stanoveném zákonem alespoň částečně překrývají, budou uvedené peněžní prostředky náležet rovněž pouze jednou. Povinný si pro dlouhodobější řešení problémů spojených se zablokováním svých peněžních prostředků na účtu postiženém výkonem rozhodnutí bude moci zřídit chráněný účet.

Zacházení s peněžními prostředky do výše trojnásobku životního minima v případě, že byl zřízen chráněný účet, upravuje § 304b odst. 2 věta poslední.

3. Zpřesňuje se výše částky, se kterou bude moci na svém účtu postiženém výkonem rozhodnutí disponovat manžel povinného. Půjde o polovinu peněžních prostředků, které byly na účtu v okamžiku, v němž bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí; pokud tato částka bude nižší než částka trojnásobku životního minima jednotlivce, bude chráněna částka do výše trojnásobku u životního minima jednotlivce.

Dále se stanoví, že ohledně peněžních prostředků na účtu manžela povinného, na které se nebude vztahovat zákaz nakládání s majetkem, nebude možno provést výkon rozhodnutí a zůstanou tedy manželovi povinného zachovány i po skočení výkonu rozhodnutí. Podle navrženého § 306 odst. 2 o.s.ř. se nařízení výkonu rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu vztahuje pouze na pohledávku manžela povinného z účtu ve výši, v jaké byly na účtu peněžní prostředky v okamžiku doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (odůvodnění u změny § 306). Ohledně poloviny prostředků na účtu manžela povinného (nebo ohledně částky převyšující trojnásobku životního minima), které byly na účtu v uvedeném okamžiku, bude podle § 307 odst. 1 a 2 o.s.ř. proveden výkon rozhodnutí odepsáním vymáhané pohledávky z účtu a jejím vyplacením ve dni, který následuje po doručení vyrozumění o právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, případně ve dni po splatnosti pohledávky z účtu. V případě postižení pohledávky z účtu manžela povinného nebude veden výkon rozhodnutí na částky, které byly připsány na účet manžela povinného po doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí peněžnímu ústavu do 6 měsíců od doručení vyrozumění o právní moci podle § 307 odst. 3 o.s.ř.

Ochrana poloviny (nebo jiné výše uvedené částky) peněžních prostředků na účtu manžela povinného i po skončení výkonu rozhodnutí se navrhuje z toho důvodu, že mezi okamžikem, kdy se manžel povinného dozví o tom, že je na jeho účet veden výkon rozhodnutí, a okamžikem, kdy v případě postižení účtu manžela povinného výkon rozhodnutí skončí, není zpravidla dosti dlouhá doba postačující k tomu, aby manžel povinného ze svého účtu vybral peněžní prostředky, na které se nevztahuje zákaz nakládání s majetkem.

Podle § 304 odst. 2 o.s.ř. soud doručí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí oprávněnému, povinnému a peněžnímu ústavu; povinnému nesmí být usnesení doručeno dříve než peněžnímu ústavu. Podle § 304 odst. 3 povinný ztrácí okamžikem, kdy je peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí právo nakládat s peněžními prostředky na účtu. Povinný (manžel povinného) se tedy dozví o tom, že je na jeho účet veden výkon rozhodnutí, buďto z doručeného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nebo fakticky, když je mu zamezeno v dispozici s prostředky na účtu. Proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je přípustné odvolání, právní moci tedy nabude po uplynutí lhůty pro odvolání všem účastníkům.

Situace v exekučním řízení je odlišná. Podle § 55c odst. 3 ex.ř. není proti exekučnímu příkazu odvolání přípustné, „právní moc“ (tedy skutečnosti, které v exekučním řízení odpovídají právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí) může tedy nastat dříve než v řízení o výkonu rozhodnutí, v podstatě i poté, co je exekuční příkaz k provedení exekuce příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného doručen osobám, kterým má být doručen. V exekučním řízení i vzhledem k tomu, že se povinnému (manželu povinného) doručuje až potom, co byl exekuční příkaz doručen peněžnímu ústavu, by mohla doba pro vybrání peněžních prostředků, na které se nevztahují zákazy nakládání, být tak krátká, že by manžel povinného svého práva fakticky nemohl využít.

Na výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného se vztahuje i ustanovení týkající se více pohledávek vymáhaných z téhož účtu.

4. Výslovně se upravuje právní předpis, kterým se bude v jednotlivých řízeních o výkonu rozhodnutí řídit výše životního minima jednotlivce, a to i s ohledem na skutečnost, že výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z téhož účtu může být nařízen k vydobytí více pohledávek ve více výkonech rozhodnutí.

K § 304c o.s.ř.:

Zakotvuje se povinnost peněžního ústavu zřídit pro povinného chráněný účet v případě, že

- peněžnímu ústavu soud doručil usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu povinného, který se fyzickou osobou,
- peněžnímu ústavu bylo doručeno oznámení soudu o čísle účtu plátce mzdy, jiného příjmu nebo v zákoně vymezené peněžité pohledávky, ze kterého na účet postižený výkonem rozhodnutí bude zasílána např. nepostižitelná částka zbylá ze mzdy, která bude dále přepsána na chráněný účet,
- peněžnímu ústavu byla podána žádost povinného o zřízení chráněného účtu.

Navržená právní úprava nevylučuje, aby byla žádost povinného o zřízení chráněného účtu podána před tím, než bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu povinného.

Chráněný účet bude platebním účtem, na který se budou vztahovat zákonem vypočtená ustanovení občanského soudního řádu. Zároveň se stanoví povinnost chráněný účet označit jedinečným způsobem tak, aby bylo zřejmé, že jde o chráněný účet.

Peněžní ústav nemá ze smlouvy o účtu od povinného právo na úplatu. Jinak peněžní ústav vede chráněný účet za podmínek, jimiž se řídí účet, na který je veden výkon rozhodnutí proti povinnému.

„Bezúplatnost“ zřízení chráněného účtu vychází z konstrukce existence účtu u peněžního ústavu, na který je veden výkon rozhodnutí proti povinnému. Podmínky vedení chráněného účtu jsou již zcela shodné s tímto „původním účtem“. Smyslem úpravy je, co nejméně zasáhnout do existujících vztahů mezi peněžním ústavem a povinným a zároveň ve veřejném zájmu zajistit, aby výkonu rozhodnutí nepodléhaly fakticky finanční prostředky, u

nichž to zákon zakazuje, a posílila se transparentnost bezhotovostních převodů i samotného výkonu rozhodnutí. Zároveň se stanoví nově pravidlo, že podmínky vedení účtu, na který je veden výkon rozhodnutí proti povinnému se nesmí měnit v závislosti na tom, zda je či není na něho veden výkon rozhodnutí. K této změně dochází vzhledem k praxi některých bank, které v souvislosti s exekucí účtují nemalé bankovní poplatky navíc, přičemž bankovní praxe je různorodá. Některé banky navyšují měsíční poplatek za vedení účtu postiženého exekucí, jiné účtují poplatek za poskytnutí informace exekutorovi či realizaci „exekučního příkazu“, jiné nic navíc neúčtují. Proto se při zavedení chráněného účtu do právního řádu České republiky navrhuje tato základní změna, která ve veřejném zájmu zvyšuje účinnost a funkčnost regulace při výkonu rozhodnutí.

Náležitosti žádosti o uzavření smlouvy o chráněném účtu se ponechávají praxi peněžních ústavů. Předpokládají se obvyklé náležitosti identifikace osoby podávající žádost peněžnímu ústavu. Kromě toho peněžní ústav bude mít k dispozici údaje o označení účtu u peněžního ústavu postiženém výkonem rozhodnutí i údaje týkající se označení všech rozhodnutí, kterými byl výkon rozhodnutím přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu nařízen. Povinný totiž v okamžiku zřízení chráněného účtu u peněžního ústavu minimálně jeden účet má. Peněžní ústav má také k dispozici usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí a potvrzení plátce mzdy podle § 304d odst. 3 (číslo účtu, z něhož jsou vyplácené „chráněné prostředky“). Součástí žádosti je prohlášení povinného, že v jeho prospěch není v den podání žádosti veden žádný chráněný účet.

Peněžní ústav zřídí chráněný účet do stanovené lhůty. Toto časové vymezení odpovídá obvyklé bankové praxi. Jedná se v podstatě o bezodkladnost, kterou samotné peněžní ústavy skrze Českou bankovní asociaci stanovily na pět pracovních dnů. Peněžní ústav nevede žádné „správné řízení svého druhu“.

Zřízení chráněného účtu bude peněžní ústav oznamovat soudům, které v okamžiku zřízení chráněného účtu nařídily výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu u téhož peněžního ústavu, ze kterého jsou na chráněný účet převáděny peněžní prostředky.

Zjistí-li peněžní ústav, že je ve prospěch povinného veden i jiný chráněný účet, učiní o tom oznámení soudům do 7 dnů od okamžiku, kdy takovou skutečnost zjistil. I tato lhůta vychází z projednání s Českou bankovní asociací.

Aby chráněný účet plnil svůj účel, tedy ochranu peněžních prostředků, které mají sloužit k uspokojování životních potřeb povinného a osob, které je povinen vyživovat, zasilaných na účet postižený výkonem rozhodnutí, stanoví se výslovně, že nelze nařídít výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky povinného z chráněného účtu, chránit je však třeba i prostředky, které jsou na účet postižený výkonem rozhodnutí připisovány z účtu plátce mzdy nebo dalších pohledávek a které budou převáděny na chráněný účet.

Dále se stanoví povinnost peněžního ústavu převádět na chráněný účet peněžní prostředky připsané po zřízení chráněného účtu na účet postižený výkonem rozhodnutí z účtu poddlužníka povinného. Aby měl povinný příslušné peněžní prostředky co nejdříve k dispozici, stanoví se, že mají být na chráněný účet převedeny do konce pracovního dne, v němž byly připsány na účet postižený výkonem rozhodnutí.

Návrh řeší rovněž situaci, kdy má povinný u peněžního ústavu vedeno více účtů, které jsou postiženy výkonem rozhodnutí. V tomto případě musí povinný v žádosti o zřízení chráněného účtu určit jeden účet, ze kterého budou na chráněný účet převáděny peněžní prostředky. V případě, že bude účet postižený výkonem rozhodnutí, ze kterého jsou převáděny peněžní prostředky na chráněný účet, zrušen, určí povinný další účet, který převezme úlohu zrušeného účtu; o určení nového účtu bude třeba informovat poddlužníka a soudy, které nařídily výkon rozhodnutí z určeného účtu.

Omezuje se rozsah peněžních prostředků, které může peněžní ústav připsat na chráněný účet - jde pouze o peněžní prostředky zaslané z účtu poddlužníka povinného nebo peněžní

prostředky, na něž povinnému vznikne vůči peněžnímu ústavu nárok v souvislosti s chráněným účtem (např. úroky). Vylučuje se rovněž započtení pohledávek peněžního ústavu proti pohledávce z chráněného účtu s výjimkou pohledávek vzniklých v souvislosti s chráněným účtem.

Vzhledem k tomu, že peněžní ústav je povinen uzavřít smlouvu o chráněném účtu, stanoví se výslovně, že není povinen smlouvu uzavřít, případně ji může vypovědět nebo od ní odstoupit, pokud by jinak porušil ustanovení právního předpisu, zejména zákona upravujícího opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Pro vztahy týkající se chráněného účtu se použije odpovědností režim úpravy povinnosti k náhradě škody při porušení zákonné povinnosti podle § 2910 OZ.

K § 304d o.s.ř.:

V tomto ustanovení se upravuje zejména způsob, jakým je peněžnímu ústavu zprostředkována informace o tom, které příjmy povinného zasílané na účet postižený výkonem rozhodnutí mají být chráněny.

Obecně může jít o pohledávky nepodléhající výkonu rozhodnutí, zejména peněžité dávky sociální péče, dávky pomoci v hmotné nouzi, daňový bonus, z dávek státní sociální podpory příspěvek na bydlení a jednorázově vyplácené dávky státní sociální podpory a pěstounské péče, dále pohledávky fyzických osob, které jsou podnikateli, vzniklé při jejich podnikatelské činnosti, nebo pohledávky autorské odměny podléhají výkonu rozhodnutí, je-li povinným autor, případně části těchto pohledávek zaslané na účet poté, co byly postiženy výkonem rozhodnutí, a mzdu nebo jiné příjmy postižitelné jako mzdu (s ponecháním nepostižitelné částky), případně nepostižitelnou částku zbylou po postižení mzdy nebo jiných příjmů u jejich plátce.

Plátce výše uvedených příjmů nebo pohledávek je povinen bez zbytečného odkladu na žádost soudu (soud požádá poddlužníka o potvrzení na žádost povinného) nebo povinného vystavit na formuláři, jehož vzor zveřejní Ministerstvo spravedlnosti způsobem umožňujícím dálkový přístup, potvrzení o čísle účtu, z něž jsou tyto příjmy nebo pohledávky vypláceny. Návrh stanoví i další náležitosti potvrzení.

S vystavením potvrzení je pro plátce příjmu nebo dlužníka povinného spojena povinnost ode dne vystavení potvrzení do dne, kdy mu bylo doručeno potvrzení o tom, že chráněný účet ztratil status chráněného účtu nebo že zanikl závazek ze smlouvy o chráněném účtu, vyplácet z účtu označeného v potvrzení pouze pohledávky nebo příjmy, které mohou být chráněny.

Z potvrzení vystaveného plátcem příjmu nebo dlužníkem povinného vychází soud ve svém oznámení, které na žádost povinného bez zbytečného odkladu zašle peněžnímu ústavu. Jak bylo uvedeno výše, doručení tohoto oznámení peněžnímu ústavu je jednou z podmínek pro zřízení chráněného účtu. V oznámení bude uvedeno číslo účtu, z něhož jsou vypláceny příjmy nebo pohledávky, které mají být chráněny, a číslo účtu povinného u peněžního ústavu, na který mají být přepisovány.

Postup peněžního ústavu směřující k ochraně stanovených příjmů a pohledávek povinného se vztahuje na všechny výkony rozhodnutí vedené na postižený účet v okamžiku doručení oznámení soudu peněžnímu ústavu, a na další výkony rozhodnutí, v nichž bylo usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí doručeno peněžnímu ústavu dříve, než chráněný účet ztratí svůj status nebo dojde k zániku závazku ze smlouvy o chráněném účtu.

K § 304e o.s.ř.:

Zakotvuje se zásada, že povinný může mít pouze jeden chráněný účet. Stanoví se pravidla pro případ, že v řízení o výkonu rozhodnutí vyjde najevo, že bylo pro povinného zřízeno více chráněných účtů. V tomto případě rozhodne soud, který z těchto účtů zůstane účtem chráněným - závazek ze smlouvy o chráněném účtu s ostatními peněžními ústavami zanikne dnem následujícím po dni, v němž bylo peněžnímu ústavu doručeno příslušné rozhodnutí. Zakotvuje se také výslovně možnost soudu za stanovených podmínek rozhodnout o tom, že účet již není chráněný, vyjde-li najevo, že povinný uvedl úmyslně nepravdivé údaje peněžnímu ústavu v žádosti podle § 304 c odst. 1 věta druhá nebo uvedl úmyslně nepravdivé údaje dlužníku povinného, plátcí mzdy nebo plátcí jiného příjmu v žádosti podle § 304 d odst. 1.

Návrh upravuje rovněž postup pro případ, kdy byl účet, ze kterého jsou převáděny peněžní prostředky na chráněný účet, zrušen nebo na něj přestal být veden výkon rozhodnutí. Ode dne následujícího po dni zrušení účtu nebo skončení výkonu rozhodnutí na tento účet se na chráněný účet přestanou vztahovat zvláštní ustanovení občanského soudního řádu odlišující chráněný účet od standardního platebního účtu. Peněžní ústav a povinný se mohou dohodnout na zániku závazku ze smlouvy o chráněném účtu.

V návaznosti na § 304c odst. 4 větu druhou, která stanoví, že byl-li účet, ze kterého jsou převáděny peněžní prostředky na chráněný účet, zrušen, nebo na něj přestal být veden výkon rozhodnutí, určí povinný na výzvu peněžního ústavu do 14 dnů od doručení této výzvy další účet vedený u téhož peněžního ústavu, na který je proti němu veden výkon rozhodnutí, z nějž budou převáděny peněžní prostředky na chráněný účet, se řeší i situace, kdy povinný další účet na výzvu peněžního ústavu neurčí. V tomto případě platí to, co bylo uvedeno výše, avšak ode dne následujícího po marném uplynutí 14denní lhůty, v níž má povinný na výzvu peněžního ústavu určit další účet.

V souvislosti s povinností plátce příjmu nebo dlužníka povinného podle § 304d odst. 2 o.s.ř. se navrhuje informovat tyto osoby o tom, že účet zřízený jako chráněný již není chráněný nebo že závazek ze smlouvy o chráněném účtu zanikl. Po doručení potvrzení o těchto skutečnostech zaniká povinnost plátce příjmu nebo dlužníka povinného vyplácet na účet, který byl (dříve) postižen výkonem rozhodnutí, pouze příjmy nebo pohledávky, které mají být chráněny.

Zakotvuje se právo oprávněného, aby se vůči dlužníkovi povinného nebo plátcí příjmu domáhal zaplacení částky, na kterou by měl právo, pokud by dlužník povinného nebo plátce příjmu splnil svou povinnost podle § 304d odst. 2.

Upravuje se rovněž poučovací povinnost ve vztahu k povinnému.

K § 306 odst. 1 a 2 o.s.ř.:

Uvedenou změnou se řeší situace manžela povinného v případě, že byl nařízen výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu. Tuto možnost zakotvuje platný § 262a odst. 4 o.s.ř.

Navrhuje se, aby se nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného vztahovalo pouze na pohledávku manžela povinného z účtu ve výši, v jaké byly na účtu peněžní prostředky v okamžiku, v němž bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Peněžní ústav tedy v tomto případě nebude čekat 6 měsíců od doručení vyrozměnění o právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, zda na účet budou připsány další peněžní prostředky, které by bylo možno postihnout výkonem rozhodnutí.

Návrh vychází z toho, že pokud by byly na účet zasílány peněžní prostředky povinného, je třeba tyto příjmy exekučně postihnout přímo u jejich plátce (např. mzdu u plátce mzdy, jinou peněžitou pohledávku u věřitele povinného), a nikoliv až na účtu manžela povinného.

Zřizovat chráněný účet pro manžela povinného se nejeví jako vhodné, protože pro dluh povinného nelze již postihnout další majetkové hodnoty manžela povinného, nejsou-li ve společném jmění manželů (nelze postihnout např. mzdu), a zřízením chráněného účtu by byl zbytečně zatěžován zvýšenou administrativní zátěží peněžní ústav, soud i plátce mzdy nebo dlužník manžela povinného. Pokud by chráněný účet naopak nebyl zřízen a postihovaly by se i peněžní prostředky došlé na postižený účet do 6 měsíců od právní moci, bylo by na účtu manžela povinného postihováno více, než by při existenci chráněného účtu povinného bylo postihováno na účtu povinného.

K § 307 odst. 3 o.s.ř.:

Změna v § 307 odst. 3 o.s.ř. je reakcí na zpřesnění doby, po kterou je na účtu postiženém exekucí chráněna částka podle § 304b odst. 1 o.s.ř. do výše trojnásobku životního minima. V ustanovení týkajícím se provedení výkonu rozhodnutí (§ 307 odst. 3 o.s.ř.) se stanoví, že peněžní prostředky podle § 304b odst. 1 věty první o.s.ř. se použijí k uspokojení vymáhané pohledávky poté, kdy do 6 měsíců ode dne doručení vyrozumění o právní moci nedojde na účet dostatek peněžních prostředků k plnému uspokojení oprávněného.

Dále se upřesňuje, že v případě, kdy je vedeno částečně souběžně více výkonů rozhodnutí na tentýž účet, jsou peněžní prostředky podle § 304b odst. 1 o.s.ř. chráněny do uplynutí 6měsíční lhůty v posledním z těchto řízení.

K čl. II:

K přechodnému ustanovení k § 304b o.s.ř.

Protože k postupu podle § 304b o.s.ř. může dojít až poté, co bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu (§ 304 o.s.ř. - doručením peněžnímu ústavu se aktivují zákazy nakládání s prostředky na účtu), stanoví se, že novou právní úpravu lze v řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti použít tehdy, pokud v nich usnesení peněžnímu ústavu dosud nebylo doručeno.

Lze vycházet z toho, že uvedené přechodné ustanovení se bude vztahovat i na přiměřený postup podle § 304b o.s.ř. v exekučním řízení.

K čl. III:

K § 42 odst. 4 exekučního řádu

V zájmu ochrany peněžních prostředků na účtu manžela povinného se stanoví, že exekuci příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu lze v jednom exekučním řízení provést nejvýše jednou. V jednom exekučním řízení tedy nebude možno opakovaně postihovat účet manžela povinného a k uhrazení vymáhané pohledávky při provedení takové opakované exekuce vždy strhnout polovinu částky, která zůstala manželovi povinného na účtu zachována po předchozí exekuci.

K čl. IV:

K § 8 zákona č. 119/2001 Sb.:

Výše uvedená ochrana peněžních prostředků na účtu manžela povinného se bude vztahovat i na exekuční řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, nebude se však přihlížet k tomu, že přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona byla provedena (tedy skončena) exekuce příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu.

K čl. V:

K § 8 zákona č. 119/2001 Sb.:

Do zákona č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, se promítají změny v § 304b o.s.ř., nová právní úprava chráněného účtu a navazující změny dalších ustanovení o.s.ř.

Cílem této úpravy je umožnit, aby se ustanovení týkající se více výkonů rozhodnutí zařazená do občanského soudního řádu dala použít i na souběžně prováděné exekuce podle § 2 písm. a) zákona č. 119/2001 Sb., tedy kromě výkonu rozhodnutí prováděného soudem i na exekuci vedenou soudním exekutorem, případně daňovou exekuci prováděnou správcem daně nebo exekuci prováděnou správním orgánem.

I na souběžné provádění těchto exekucí by se tedy použilo pravidlo stanovící, že peněžní prostředky do výše trojnásobku životního minima vyplatí peněžní ústav povinnému na jeho žádost nejvýše jednou v případě, že je na účet vedeno více exekucí a tyto exekuce se částečně překrývají (§ 304b odst. 2 o.s.ř.), a to až po uplynutí 6měsíční doby, v níž na postižený účet mohou přicházet další postižitelné peněžní prostředky, v posledním z řízení, která jsou vedena souběžně (§ 307 odst. 3 o.s.ř.), a právní úprava týkající se právního předpisu upravujícího výši životního minima (§ 304b odst. 5 o.s.ř.). V této souvislosti je třeba na souběžně prováděné exekuce vztáhnout i platný § 309 odst. 3 o.s.ř., který upravuje okamžik, ke kterému je fixována výše peněžních prostředků chráněných na účtu manžela povinného.

Postup peněžního ústavu týkající se zejména ochrany prostředků na chráněném účtu a připisování peněžních prostředků na tento účet pro případ, že je na účet vedeno více výkonů rozhodnutí, bude vztažen i na výše vymezené exekuce (§ 304d odst. 4 o.s.ř.).

Stejně se postupuje i v případě, kdy peněžní ústav oznamuje skutečnosti podle § 304 c odst. 1 věta pátá a věta poslední soudu i jiným orgánům.

K čl. VI:

S ohledem na nezbytnost urychleného vytvoření nové právní úpravy chráněného účtu a jeho zavedení v České republice se navrhuje nabytí účinnosti zákona ke dni 1. 1. 2021, tedy k nejbližšímu datu předpokládanému v § 3 odst. 3 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv.

V Praze dne 17. srpna 2020

Kateřina Valachová, v.r.

Patrik Nacher, v.r.